

Артем Буртак

Національна академія внутрішніх справ

МУНІЦИПАЛЬНА МІЛІЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Україна обрала шлях реформування суспільного життя в напрямі подальшої демократизації, гуманізації, посилення захисту прав і свобод людини відповідно до вимог міжнародних правових актів і зобов'язань нашої держави перед європейським та світовим співтовариством. Тому актуальним стає питання створення в Україні муніципальної міліції як підрозділу органу місцевого самоврядування, покликаного охороняти громадський порядок на території мешкання громади.

Це зумовлено потребами й інтересами людини, територіальної громади, суспільства загалом. Євроінтеграційний курс України вимагає оптимізації територіальної організації влади, децентралізації владних повноважень, зміцнення місцевого самоврядування, перерозподілу владних повноважень між центром та регіонами на користь останніх, наближення регіональних і місцевих органів влади до населення [1].

Децентралізація — це спосіб територіальної організації влади, за якого держава передає право на ухвалення рішень з визначених питань або у визначеній сфері структурам локального рівня, що не входять до системи виконавчої влади і є відносно незалежними від неї [2]. Під децентралізацією часто розуміють перерозподіл владних повноважень та обсягів компетенції між центральним та місцевими рівнями

організації публічної влади із зміщенням акценту на місцевий рівень у частині здійснення заздалегідь окреслених і гарантованих державою функцій [3, с. 7–8]. Загалом це є комплексне і багатоаспектне поняття, тому існують різні його тлумачення.

При розгляді питання про муніципальну поліцію передовсім варто звернути увагу на відмінності термінів «місцева» та «муніципальна» поліція, оскільки вони відіграють ключову роль при визначенні організаційних форм діяльності та підпорядкованості поліцейських підрозділів на місцях.

Так, термін «місцева поліція» є ширшим у порівнянні з «муніципальна поліція», оскільки вживається для визначення всієї сукупності органів, підрозділів та окремих працівників, які виконують свої функції на місцях. Вони не обов'язково повинні підпорядковуватись органам місцевого самоврядування, однак фінансуватися за кошти місцевих бюджетів [4].

Слід зазначити, що в умовах децентралізації муніципальна поліція залишала б вигляд поліцейського формування, яке підлегло та підзвітне органам місцевого самоврядування та фінансується цими органами. Нині такі поліцейські формування існують майже в усіх західних країнах, де визнається право населення на здійснення — в тій чи іншій формі — територіального самоврядування. Наукова література свідчить, що при організації моделі муніципальної поліції враховується державний устрій і пов'язаний з ним ступінь децентралізації соціального керування в державі, географічні, історичні й інші національні особливості. Український вчений О. Проневич виділив дві моделі організації муніципальної поліції — європейську та американську [4].

У світовій практиці відомі два основних підходи до організації діяльності місцевої (муніципальної) поліції:

— дворівнева структура, коли в місті муніципальна поліція виконує всі функції загальнодержавної поліції, а юрисдикція останньої обмежена. Фактично, крім загальнодержавного озброєного органу виконавчої влади (зазвичай поліції), існують муніципальні органи охорони громадського порядку, що зумовлює покладення на них правоохоронних функцій і повноважень загальнодержавних правоохоронних органів;

— співпраця та координація, коли муніципальна поліція діє в містах не замість загальнодержавної поліції, а одночасно з нею, з чітким розмежуванням компетенції та налагодженою взаємодією.

В умовах реалізації в Україні підтриманого керівництвом держави принципу децентралізації влади, запровадження новітніх форм протидії злочинності та забезпечення публічного порядку представники правоохоронних структур і громадськості все частіше наголошують на необхідності введення в національних системах правоохоронних органів підрозділів муніципального підпорядкування. Такі поліцейські формування підтвердили свою доцільність і тривалий час успішно функціонують у багатьох європейських столицях [5].

Саме місцева міліція (муніципальна поліція) максимально наближена до населення, яке вона «обслуговує», завдяки чому вчасно та адекватно реагує на ті проблеми, що виникають.

Перспектива запровадження сьогодні в столиці муніципальної поліції повною мірою залежить від вирішення деяких питань, оскільки вкрай потрібне напрацювання законодавчої (міжвідомчої та відомчої правової) бази функціонування муніципальної поліції з чітким визначенням її завдань і повноважень щодо забезпечення публічного

порядку та протидії злочинності, засад взаємодії з підрозділами Національної поліції, органами місцевого самоврядування та громадськістю, принципів організації діяльності, правового статусу поліцейських (чи є вони найманими працівниками, державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування чи співробітниками правоохоронних органів), питань проходження ними служби, оплати праці, професійного навчання тощо [5].

Отже, підсумовуючи викладене, можна зробити такий висновок: муніципальна поліція у великих містах України однозначно потрібна. Позитивні результати її функціонування підтверджені не лише вітчизняним понад сторічним історичним досвідом, а й позитивним досвідом найбільш розвинених зарубіжних країн. Крім того, факт створення подібних місцевих правоохоронних структур ще раз доведе загальний вектор, спрямованість і дієвість політики реформ, курс на яку було взято Україною після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також дозволить нашій державі зміцнити свої позиції з метою підвищення рівня зацікавленості з боку міжнародних інвесторів.

Скептики стверджують, що можна обійтися і без муніципальної поліції, яка, цілком імовірно, може перетворитися на бюрократичний орган і стати ще однією ланкою в корупційних схемах. Водночас, як свідчать українські реалії, аби уникнути цього в діяльності новостворених підрозділів місцевої поліції, треба дати їй усі необхідні ресурси (зокрема кадрові, інформаційні, матеріально-технічні, фінансові) та досить широкі повноваження. Лише за таких умов муніципальна поліція стане справді компетентним, вагомим, некорумпованим органом, який матиме авторитет, довіру та повагу населення.

Список використаних джерел

1. Камінська Н. В. Децентралізація влади і досвід її проведення у зарубіжних державах / Н. В. Камінська // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. — 2014. — № 4. — С. 35–40.
2. Мартиненко П. Ф. Децентралізація у здійсненні державної влади як конституційний принцип в Україні / П. Ф. Мартиненко // Українсько-європейський журнал міжнародного та порівняльного права. — 2001. — Т. 1, вип. 2. — С. 23.
3. Лелеченко А. П. Децентралізація в системі державного управління в Україні: теоретико-методологічний аналіз: автореф. дис. ... канд. наук з держ. управл.: 25.00.01 / А. П. Лелеченко. — К., 2006. — 20 с.
4. Проневич О. С. Діяльність муніципальної (місцевої) поліції/міліції в європейських державах: деякі теоретичні та організаційно-правові аспекти / О. С. Проневич // Право і суспільство. — 2009. — № 4. — С. 3–11.
5. Волуйко О. М. Перспективи створення муніципальної поліції в умовах реформування міліції України / О. М. Волуйко // Роль правоохоронних органів у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України: Всеукр. наук. - практ. конф. — К., 2015. — С. 10.

**Анна Вакуленко,
Олеся Козакевич,**

*студентки 1 курсу ОР «Магістр»
судово-адміністративного факультету
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД У КОНТЕКСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СУДОМ З ПРАВ ЛЮДИНИ

*Прагнення людини до справедливості
робить демократію можливою,
але саме схильність людини до несправедливості
робить її необхідною.*

Р. Нібур

Одним з основних напрямів діяльності Ради Європи є захист прав людини. З огляду на це кожній особі гарантується право на справедливий суд, яке має фундаментальне значення в демократичному суспільстві. Адже діє принцип верховенства права, на основі якого має здійснюватися правосуддя, функціонувати правова система держави і формуватися суспільство. Крім того, визначальною тенденцією є те, що саме на положення про право на справедливий суд найчастіше посилаються заявники, які звертаються до Європейського суду з прав людини. Як наслідок, сформувалася досить вагома судова практика з реалізації цього права, що